

MÜTHİŞ BİR HASTALIK 1939

Mahmut Yesari 1895-1945

GENEL BAKIŞ

"Kaleminden kazanan yazar"lar arasında değerlendirebileceğimiz Mahmut Yesari, hayatı boyunca geçimini yazdığı eserlerden kazanmıştır. Bu nedenle edebiyatın çok çeşitli mecralarında kalem oynatmış ve çok sayıda eser kaleme almıştır. Dönemindeki diğer yazarların aksine belirli bir zümre için yazmamış, toplumsal sorunları kendine has bir bakış açısıyla ele almıştır. Bu bakış açısının en dikkate değer ürünü, Türk Edebiyatı Tarihi'nin ilk işçi romanı olan "Çulluk (1927)" adlı eseridir. Bunun yanı sıra çok sayıda eser kaleme almış olan her yazar gibi yer yer tekrara düşmüş, bazı eserlerinde dikkate değer bir estetik seviye yakalayamamıştır. En nihayetinde yazarın en dikkat çekici yönü, yaptığı çok keskin karakter analizleri ve gözlemleridir. Yazar bu gözlem gücünü, sıradan yaşamın, eğlence hayatının bizzat içerisinde geçirdiği, ardından verem hastalığıyla sonlanmış olan yaşam tarzından almıştır.

"Müthiş Bir Hastalık" başlıklı piyes, tek perdelik bir komedidir. Moliere'in "Hastalık Hastası" (Le Malade Imaginaire, 1673) başlıklı eserinden esintiler taşır. Keza piyesin ana teması, hastalık hastası olan bir karakterin yaşadıklarıdır. Mahmut Yesari bu piyesi ilkokullar için kaleme almıştır. Bu nedenle eser kısa olmasının yanında yalın bir dille kaleme alınmıştır ve izleyiciyi güldürmeyi amaçlar.

KİŞİLER

Bay Arslan Bir hastalık hastası olan Bay Arslan, tatile çıkma hazırlıkları yapsa da aniden sırtında duyduğu sancılar buna mani olur. Bavulunu hazırlarken dinlenmek için koltuğa oturmuş ve ardından sırtındaki sancılarla inlemeye başlamıştır. Bunun ölümcül bir hastalık olabileceğini düşünüp hemen bir doktor çağırır. Sonrasında gelişecek olaylar, Bay Arslan'ın bir hastalık hastası olduğunun farkına varmasına yol açacaktır.

Doktor Hazık Bakar Bay Arslan'ın alt komşusu olan doktordur. Absürt bir kişiliğe sahip olan Hazık Bakar, Bay Arslan'ın hastalığını tespit edemeyince saçmalamaya başlar. Doktorun absürt kişiliği, bir hastalık hastası olan Bay Arslan'ın daha da telaşlanmasına yol açacaktır.

Karınca Mehmet Bay Arslan'ın evinde çalışan yardımcıdır. Her işe aceleyle koşturan bir karakter olması nedeniyle karınca lakabına sahiptir. Bay Arslan, müthiş bir hastalığa yakalandığını düşününce onun işleri için sağa sola koşuşturmaya başlar.

ÖYKÜ

Bay Arslan'ın sancıları Uzun bir süreden sonra ilk defa tatile çıkacak olan Bay Arslan, sevinçten yerinde duramamaktadır. Bavulunu hazırlarken kendi kendine şarkılar söyler ve tatile çıkmanın mutluluğunu yaşar. Ancak şöyle bir dinlenmek için kanepeye oturduğunda aniden sırtında sancılar baş gösterir. Neye uğradığını şaşırarak Arslan, sancılardan inlemeye başlar. Hemen ardından yardımcısı Karınca Mehmet'i çağırır. Koşa koşa gelen Mehmet, Arslan'ın sancılar içinde kıvrandığını görüp ne olduğunu sorar. Tatile çıkmadan önce ölmekten korkan Arslan, Mehmet'i aceleyle doktor çağırmaya gönderir. Bunun üzerine Mehmet de koşa koşa alt komşuları doktor Hazık Bakar'ı çağırmaya gider.

Doktor Hazık Bakar'ın absürt tavsiyeleri Doktor Hazık Bakar, koşa koşa Bay Arslan'ı görmeye gelir. Hemen ilk müdahaleyi yapsa da, görünürde Bay Arslan'da hiçbir hastalık belirtisi yoktur. Bunun üzerine Arslan'a karında solucanlar olabileceğini söyler. Ardından absürt sorular sorarak Arslan'ın anne ve babasının ölüm nedenlerini öğrenmek ister. Doktorun son tahlilde verdiği karar da oldukça absürttür: Bay Arslan'da hem nevrilejiye kaçan bir tansiyon hem de tansiyona kaçan bir nevrjeli olduğunu söyler. Ardından eczaneden alınmak üzere bir hap yazarak evi terk eder. Bu sırada Bay Arslan'ın sancıları dinmiştir.

Bay Arslan'ın sancıları tekrar nükseder Doktor gittikten sonra kısa süreliğine bir rahatlama yaşasa da, hemen ardından Bay Arslan tekrar acı çekmeye başlar. Koltuğa tekrardan oturur oturmaz sancıları yeniden başlar. Karınca Mehmet'i eczaneye göndermiştir. Kız kardeşi Gülseren de dışarı çıkmıştır. Bu nedenle Bay Arslan sancılarıyla baş başa kalır. Hem kız kardeşi Gülseren'den hem de Karınca Mehmet'ten şikayet etmeye başlar ve aynı zamanda acı acı inleyerek Mehmet'i çağırır.

Doktor Hazık Bakar tekrar eve gelir Karınca Mehmet, eczaneden koşa koşa eve gelir. Ancak geri gelir gelmez Bay Arslan, onu tekrar doktoru çağırması için dışarı gönderir. Doktor Hazık Bakar tekrar eve geldiğinde Mehmet'in şikayetlerine maruz kalır zira sancıları tekrardan başlamıştır. Bunun üzerine doktor Hazık Bakar, absürt soru ve tavsiyelerine yenilerini ekler: Önce evde bir eşek besleyip beslemediklerini sorar. Beslemedikleri yanıtı alınca, hastalığın bir karınca kompleksi olduğunu söyler. Zira hareketli kişiliği nedeniyle karınca lakabına sahip olan Mehmet, doktora göre hastalığın temel nedenidir. Bunu duyan Bay Arslan, hemen Mehmet'i yanına çağırıp ona artık karınca değil, kaplumbağa olarak hitap edeceğini söyler.

Bay Arslan'ın "müthiş hastalığı"nın asıl nedeni Karınca Mehmet, Arslan'ın hastalığından ve şikayetlerinden usanmıştır. Aynı zamanda, Bay Arslan'ın kız kardeşi Gülseren'den de ağabeyini yalnız bırakıp gittiği için şikayet eder. Sürekli bir şekilde yeni elbiseler diken Gülseren, elbise iğnelerini kanepenin üzerinde bırakıp çıkmıştır. Mehmet, bu durumu Bay Arslan'a anlatarak Gülseren'in sorumsuzluğundan yakınır. Tam o sırada kanepede oturan ve acı içinde kıvranan Bay Arslan, komik gerçeğin farkına varır; sırtındaki acıların nedeni kanepede duran bu iğnelerdir. Bunun üzerine Mehmet'i doktora ve eczaneye gönderir, ne ilaçları ne de doktoru istememektedir. Şimdi tek düşündüğü şey, hazırlanıp tatile çıkmaktır. Kardeşi Gülseren'e bu hatası nedeniyle ceza vermek istediğinden, tatildeki süresini uzatmaya karar verir. Tatilde bir hafta değil, bir ay boyunca kalacaktır.

TEMALAR

"Hastalık hastalığı" Piyetin ana teması, "hastalık hastası" olan kişilik yapısıdır. Söz konusu tema, Moliere'den beri komedi türündeki tiyatro eserlerinde sıkça işlenmektedir. Bu eserdeyse ana karakter Bay Arslan, oturduğu kanepede sırtına batan iğneleri ölümcül bir hastalığa yorarak eserin mizahi niteliğine kaynaklık etmektedir. Dahası doktor Hazık Bakar da, sıradan bir doktor olmak yerine "hastalık hastalığı"ni ateşlendiren ve böylece Bay Arslan'ı iyice telaşlandıran absürt bir kişilik olması hasebiyle, eserdeki komedi unsurunun diğer sacayağını oluşturmaktadır.

KARAKTER ANALİZİ

Bay Arslan (Hastalık hastası)

Karakter Nedeni bilinmeyen bir sancıyla inlemeye başlayan Bay Arslan, ölümcül bir hastalığa yakalandığını düşünüp telaşlanmıştır. Bu açıdan, hastalık hastası bir kişiliktir. Nitekim aslında oturduğu koltuktaki iğnelerin sancısını duyan Arslan, müthiş bir hastalığa yakalandığını düşünüp ortalığı birbirine katmıştır.

Aktivite Uzun bir süreden sonra tatile çıkmayı planlamakta ve bunun için hazırlanmaktadır. Ancak aniden sırtında sancılar duymaya başlayınca, ölümcül bir hastalığa yakalandığını düşünmeye başlamıştır ve kendisini bu hastalıktan kurtarmak için çabalamaya başlar.

ÖRNEK ANILAR

Hastalık hastası Bay Arslan, sırtındaki küçük iğne sancılarını ölümcül, müthiş bir hastalığın belirtileri sanacak kadar hastalık hastasıdır. "Doktor, birden kestiremedi, âdeta tereddüt ediyor gibiydi... Belki de müthiş bir hastalıktır. Zaten böyle ne kadar akla gelmedik, yakası açılmadık şeyler varsa hep bana musallat olur... Bir mütehassis çağırılmalı... Hem de en alimlerinden, en meşhurlarından..."

Doktor Hazık Bakar (Absürt)

Karakter Bay Arslan'ın hastalığını tespit etmeye çalışan Hazık Bakar, absürt bir kişiliğe sahiptir. Nitekim ortada bir hastalık belirtisi olmasa da saçma sapan sorular ve absürt tespitlerle Bay Arslan'ın telaşını daha da arttırır.

Aktivite Bay Arslan'ın alt komşusudur. Eser boyunca temel etkinliği, Bay Arslan'ın "müthiş hastalığı"nı tespit etmeye çalışmaktır.

ÖRNEK ANILAR

Absürt Doktor Hazık Bakar, komşusu Bay Arslan'ın hastalığını tespit etmeye uğraşırken oldukça absürt tahlillerde bulunur. Bunlardan en ilginç, Bay Arslan'ın sırtındaki iğne sancılarını, Karınca Mehmet'in lakabından kaynaklanan bir karıncalanmaya bağlamasıdır. "Karınca da akıllı hayvandır. Kışın yiyeceğini, yazdan hazırlar... Tamam, şimdi buldum... Vücudunuzda bir karıncalanma var. O halde siz, Furmikropatiye tutulmuşsunuz!"

Karınca Mehmet (Hareketli)

Karakter Bay Arslan'ın yardımcıları olan Karınca Mehmet, çok hareketli bir kişilik olduğu için kendisine karınca lakabı takılmıştır. Bay Arslan'ın işlerini yaparken vakit kaybetmeden çok hızlı hareket eden bir kişiliktir.

Aktivite Karınca Mehmet'in piyesteki temel etkinliği, patronu Bay Arslan'ın işleri için koşuşturmadır. Bay Arslan müthiş bir hastalığa yakalandığını düşününce, doktordan eczacıya kadar koşuşturup durmak Karınca Mehmet'e düşmüştür.

ÖRNEK ANILAR

Hareketli Müthiş bir hastalığa yakalandığını düşünen Bay Arslan, hem doktora hem de eczaneye koşuşturması için Mehmet'e görev verir. Onun hareketli kişiliğine oldukça güvenmektedir. "Buraya gel, karıncam... Bugün pire olacaksın! İşte, göster kendini (*Reçeteyi uzatır*) bir kere al şu reçeteyi... Hiç sağına soluna, önüne ardına bakmadan, doğru eczaneye koş! Eczacıya, benim tarafımdan söyle hapları aceleyle yapsın..."